

Notícies

Revista Catalana de Psicoanàlisi, Vol. XXXIII/1

Psychoanalysis and Politics Symposium 2016. Solidarity and alienation: social structures of hope and despair

Els dies 6, 7 i 8 de maig de 2016, a la seu de la Societat Psicoanalítica de Viena, va tenir lloc la trobada anual del grup *Psychoanalysis and Politics*. El simposi d'enguany tenia el títol «Solidaritat i alienació: estructures socials de l'esperança i la desesperació».

Psychoanalysis and Politics va ser creat el 2010 per Lene Auestadt i Jonhattan Davidoff amb l'objectiu d'estimular un diàleg interdisciplinari sobre temes d'actualitat política: com es reflecteixen en la psicoanàlisi els fenòmens polítics i com els podem analitzar des de la psicoanàlisi.

Com a conseqüència d'aquest enfocament interdisciplinari, el simposi convoca a participar a professionals i acadèmics de diferents àmbits: sociologia, ciències polítiques, literatura i psicoanàlisi. En la trobada de Viena, hi van participar investigadors de les universitats de Middlessex, Kyoto, Essex, Londres, Hongria, Austràlia, Croàcia i psicoanalistes d'Amèrica i Europa.

El format de les jornades de treball (amb un màxim de 50 participants) permet una participació activa i àmplia, basada explícitament en els valors del respecte, la tolerància i la no-discriminació segons la jerarquia dels assistents.

Els temes desenvolupats al llarg de les trobades anuals mostren l'amplitud d'interessos del grup alhora que es fan ressò dels problemes polítics i socials de l'actualitat. Aquestes trobades tenen lloc a seus de Societats psicoanalítiques europees vinculades a la IPA.

Al llarg de la curta història d'aquesta organització s'han debatut temes com «Exclusió i polítiques de representació» (Copenhaguen, 2010); «El nacionalisme i el cos polític» (Oslo, 2011); «Traumes compartits, pèrdues silenciades, dols públics i privats» (Estocolm, 2012); «Eruptcions, disrupcions i retorns d'allò reprimit» (Hèlsinki, 2013); «Retòriques del poder, llibertat de pensament, veus de l'allò i del superjò» (Budapest, 2014); i «Migració, exili i espais polifònics» (Barcelona, 2015).

Al simposi de Viena s'hi van presentar 20 treballs, tots ells interessants. En comentarem uns quants i acabarem referint-nos a l'aportació que vàrem fer dues psicoanalistes de Barcelona.

La trobada es va iniciar amb la ponència de **Lene Auestadt** «Solidaritat i estructures de la diferència». Partint del significat de la solidaritat com una comunió d'interessos i responsabilitat mútua, va fer una anàlisi dels moviments de protesta estudiantils de 2015, tant a Sud-àfrica com a Anglaterra, per combatre la discriminació racial als campus universitaris.

Masamichi Ueo, investigador de la Universitat de Ritsumeiken (Kyoto, Japó), va revisar el concepte de solidaritat en els textos freudians *Psicologia de grup i anàlisi del jo* (1921) i *Per què la guerra?* (1933), treballs en els quals Freud descriu les complexes relacions dominant-dominat subjacents en la solidaritat i sosté que la solidaritat entre iguals no és real i sempre és conflictiva.

Vera Warchavchik, psicoanalista de Sao Paulo (Brasil), va presentar el seu treball «Construcció de la solidaritat per a les víctimes silenciades per la violència d'estat de Brasil».

Durant la llarga dictadura que va patir el Brasil (1964-1985), els desapareguts, torturats o empresonats eren designats com «els altres». La democràcia va portar l'amnistia per als «altres», però no la seva integració. Varen poder rebre simpatia o empatia, però mai solidaritat.

La societat com a grup només es pot protegir de la compulsió a repetir fets traumàtics si aquests últims han estat elaborats en profunditat. Mitjançant el projecte «Clínica del Testimoni», patrocinat pel Ministeri de Justícia, s'han creat les condicions per a la reparació i la construcció de la solidaritat. En el seu treball, conclou que els vincles solidaris es poden aconseguir quan els traumes silenciats es transformen en testimonis. Si això és possible, pot mitigar-se la compulsió a la repetició.

Eron Rolnik, psicoanalista i professor de la Universitat de Tel Aviv (Israel), va presentar el treball «Venjança i autosacrifici com a arma política». En aquesta ponència va descriure els mecanismes psicològics del suïcidi terrorista i va tractar d'argumentar les diferències entre algú que mata per morir i el que mor per matar. Aquesta forma de violència és molt més complexa que la violència social convencional. Va presentar material clínic per il·lustrar les tesis de la seva proposta.

Per la nostra banda, vàrem presentar el treball «Salut mental en el context de la crisi. Reflexions des de Barcelona», on analitzem com les polítiques neoliberals han menystingut els drets socials tan àrduament aconseguits després de la Segona Guerra mundial. L'eufòria generada per la bonança financera amb la negació i l'omnipotència consegüents van tornar cecs tant els responsables dels mercats com els ciutadans.

Vàrem descriure la relació sadomasoquista mitjançant la qual els gestors de la gran banca, funcionant amb avarícia, narcisisme i manca absoluta de sensibilitat social, sotmeten la ciutadania mitjançant la por de l'atur i de les retallades en prestacions socials. Espanya és un dels països d'Europa on la incidència d'aquests efectes en la salut i la salut mental és més alta.

Per concloure, vàrem mostrar com només una resposta solidària dels professionals i de la ciutadania mitjançant grups d'ajuda mútua organitzats en la xarxa assistencial i diverses associacions ha pogut i pot minvar el patiment de la població.

Ressenya: Neri Daurella i Eileen Wieland

